

Mexiko:

Fíggjarviðurskiftini verða alsamt vánaligari

— tjóðarinntøkan minkar og íbúgvafjöldin veksur

Í 1980, tá oljuprisurin fyrir oljutunnuna fór upp eftir at hava verið 30 dollarar fyrir tunnuna, lovaði mexíkanski forsetin José López Portillo sínum landsmonnum ljósa framtíð. »Vit kunnu bítaheimin í tveir partar,« segði hann, »tey, sum hava olju og tey, sum onga olju hava. Vit hava olju.« Nøkur ár seinni er oljuprisurin komin niður í 13–15\$ fyrir tunnuna, og hann er alsamt lækkandi. Tann núverandi forsetin, Miguel de la Madrid, heldur, at í dag stendur tann mexíkanska tjóðin frammanfyri tí størstu búskaparligu vanlukkuni í hesi öld, og enn eina ferð má andið læna pengar úr USA til at bjarga støðuni fyrirbils.

Fátækradømi og rotinskapur

Men trupulleikarnir hjá Mexiko eru ikki bert fallandi oljuprisir. Tá jarðskjálvtin var í Mexico City í september seinasta ár, vísti tann stóra fíggjarkreppan, sym fylgdi í kjalarværrinum, at Kollveltingarflokkurin (PRI), ið hevur stjórnað landinum gjøgnum 57 ár, er undirlagdu politiskari og fíggjarligari korrupsión og vanstjórn. Øll møgulig vandamál hotta: dálking, ódugnaskapur, fátækradømi og rotinskapur. Fyri

oljuna hevur Mexiko fingið 16 mia. dollarar hvørt ár, men prisirnir eru lækkaðir meira enn 50% teir seinastu tveir mánaðarnar, og oljuinntøkan verður bert 7 mia. dollarar í 1986. Samstundis má landið gjalda avdrátt og rentur fyrir uttanlandsskuld, sum næstan er komin upp á 100 mia. dollarar. Gjaldfallin lán hetta ár, ið Mexiko heilt týðiliga ikki verður ført fyrir at rinda, eru ikki undir 6 mia. dollarar. Landið er sera illa búgvið at mæta hesi kreppuni.

Pesoin á følskum støði

Tá ið mexíkanarar byrjaðu at útflyta olju í 1974, var uttanlandsskuldin 12,8 mia. dollarar og útflutningurin var fjølbroyttur. Mexiko var sjálvbjargið viðvikjandi egnari føðslu. Men landbúnaðurin minkaði tess meiri oljuútflutningurin gjordist og skjótt mátti landið innflyta matvørur. Ístaðin fyrir at økja um framleiðsluna innanlands, vóru milliardir av dollarum brúktar til at stuðla innflutningum av nýtsluvørum við almennum peningi. Oljuinntøkan bleiv eisini nýtt til at halda pesosinum — tí mexíkanska gjaldoyranum uppi á følskum støði, og nógvir vælhavandi mexíkanarar, ið vistu, at ovurstør inflatión var óundansleppandi, settu

Jarðskjálvtin í Mexico City seinasta ár elvdi stóra fíggjarkreppu

stórar peningnøgdir í útlandskar bankar.

Portillo forseti varð eisini ákærður fyrir at ræna hundræðtals milliónir dollarar frá landinum. Hann býr nú í húsum, hann eigur í Rom og Paris, og vil ikki gera nakrar viðmerkingar til núverandi støðuna í Mexiko.

stjórnin hevur ikki ráð til hurlivasa á suðurmarkinum. Tað nýggja lánið verður umleið 6,5 mia. dollarar. Eingi líkindi eru fyrir fíggjarkreppu á hesum ári — stjórnin í Washington heldur at inn-tøkan pr. capita fer at minka um 4%, og samstundis fer íbúgvafjöldin at vaksa við 2,4 prosentum.

De la Madrid tykist vera vælmei-andi, men ineffektivur teknokrat, ein mexíkanskur Jimmy Carter. Hann hevði uttan iva riggað væl sum forseti í upp-gangstíðarskeiði. Hann fer møguliga at klára at forða fyrir fullkomnari upploysn í landinum, tí at eingin verulig andstöða er í Mexiko móti PRI. Men bert tað at sleppa undan upploysnini tykist ikki vera nakar serliga stórir uggi fyrir tann vanliga mexíkanaran, ið livir á fátækramarkinum og sær ikki ta ljósa framtíð, honum varð lovað í 1980.

etj.-

Fátækradømið í Mexiko bert veksur

Eggjaði til sparsemi

Tá ið de la Madrid tók yvir sum forseti 1982, var Mexiko longu í stórari skuld. Hann eggjaði til sparsemi, gav fyrjättan um ærliga stjórn og royndi at steðga kapital-flóttan við gjaldoyraeftirliti. Lønirnar hjá mexíkanskum arbeidarum lækkaðu nóg, og korini hjá teimum fátæku gjordust uppaftur verri. Men upp undir valið 1985 slakaði de la Madrid í fíggjareftirlitinum til at vinna fleiri atkvøður og »good-will« fyrir PRI. Men nú eitt ár seinni heldur kapital-flóttanin alsamt fram og er árliga mett at vera umleið 4 mia. dollarar ígjøgnum spekulatión og útbreidd svik hjá handilsmonnum og vælhavandi mexíkanarum. Inflatiónin seinasta ár var 64%, og hallið á gjaldsjavnvágini var 10% av brutto tjóðarinntøkuni. Og hetta var áðrenn ta nýkomnu og hættisligu støðuna í oljuprisinum. Tað er møguligt at oljuprisurin fer heilt niður í 5 dollarar fyrir tunnuna vegna innanhýsis klandur og split hjá OPEC-londunum.

Mexíkanskur Jimmy Carter

De la Madrid segði beinanvegin, at kreditorarnir hjá Mexiko mugu visa góðvilja og skilja ta núverandi fíggjarkreppu hjá landinum. Úrslitini eru kend frammanundan: strang krøv verða sett til mexíkansku stjórnina um búskaparligan aga, sparing og samanhald, siðani fer Mexiko nýtt lán, tí kreditorarnir kunnu ikki avskriva Mexiko, og Reagan-

Úr
Útheimi

Edvard Jónsson
skrivur